

ROVINJ

<http://www.istrapedia.hr/hrv/852/rovinj/istra-a-z/>

Rovinj (tal. Rovigno), grad na zap. obali Istre (45°5'N; 13°38'E); 13467 st. (2001), sjedište grad. uprave koja obuhvaća područje od Linskoga kanala do Veštra. Povoljan položaj, blaga klima i bujna sredozemna vegetacija pogoduju razvitku kupališnog i lječilišnog turizma (Bolnica za ortopediju i rehabilitaciju »Primarijus dr. Martin Horvat«).

S mnogobrojnim hotelima i bogatom turist. ponudom jedan je od najrazvijenijih turist. središta u Hrvatskoj. Poznato je središte umjetnika i ustanova javnoga značaja, škola, muzeja i galerija, te znan. ustanova (Centar za istraživanje mora Rovinj, Centro di Ricerche Storiche di Rovigno). Važno gosp. središte s razvijenom duhanskom industrijom (Tvornica duhana Rovinj), prehr. industrijom, vinarstvom (malvazija), ribarstvom (Mirna d. d. Rovinj). Preko Rovinjskoga Sela povezan s magistralnim cestama Buje–Pula i Kanfanar–Pazin.

Područje Rovinja bilo je naseljeno u prapovijesti, a naselje grad. karaktera nastalo je na uzvisini otočića uz kopno oko III–IV.st., na mjestu željeznodobne gradine. U pisanim izvorima prvi se put spominje u VI.st. u Kozmografiji Anonima Ravenjanina (Ruvigno, Ruigno, Ruginio). Najstarija povijest grada povezana je i s problemom Cisse. U ranom sr. vijeku R. je bio naselje s utvrdom na vrhu brežuljka te s crkvom sv. Jurja, u kojoj se čuvalo tijelo sv. Eufemije (prema legendi, čudovito doplutalo u mramornome sarkofagu). Poslije napadaja Neretljana, Hrvata i Saracena u IX–X. st. grad je opasan zidinama, te je njegova površina znatno porasla, a crkva je sred. X.st. proširena u trobrodno zdanje. U to vrijeme Venecija je, nudeći Rovinju zaštitu, ishodila od grada zakletvu vjernosti 1150., te potpuno podčinjenje 1283. Sedam stoljeća mlet. vlasti (do 1797) bilo je za R. doba stalnoga rasta: demografskoga, gospodarskoga i urbanoga, te je u XVII–XVIII.st. postao jedan od najnapučenijih gradova sjev. Jadrana i najvažnije ribarsko i pom. središte mlet. Istre. Rovinjski kamenolomi bili su među najvažnijim izvorima kamena za Veneciju. Stoljećima je R. sačuvao netaknutom svoju gosp. i demografsku strukturu, tako da su doseljene obitelji i pojedinci iz različitih jadranskih, sredozemnih i kopnenih krajeva prošle spontani proces akulturacije. Dugo je R. bio i jedino naselje u tom području: tek 1526. osnovano je Rovinjsko Selo doseljavanjem pretežito hrv. izbjeglica iz Dalmacije. Od sred. XVII.st. R. se počeo širiti na otoku izvan zidina, te na kopnu s druge strane kanala, koji je zatrpan 1763. Nakon pada Mletačke Republike R. je prošao kroz dvadeset godina polit. i društ. nestabilnosti, a od 1815. i početka austr. vlasti počelo je stabilno doba, koje je trajalo do I. svj. rata. To je doba označio gospodarsko-manufakturni razvoj, osobito intenzivan potkraj XIX.st., te razvoj tal. nac. pokreta. Dobivanjem posebnog statuta R. je 1869. postao autonomnim gradom Austrijskoga primorja. Tada gospodarski prosperira; 1888. otvara se morsko klimatsko lječilište, prvo na hrv. obali. Tijekom I. svj. rata mnogi stanovnici bili su prisilno iseljeni u logore unutrašnje Austrije (Wagna) zbog blizine mogućih ratnih operacija. Nakon rata postao je dijelom Kraljevine Italije, odn. novoosnovane Istarske pokrajine. Situacija između dvaju svj. ratova bila je uvjetovana soc. i nac. politikom fašizma, te je i u Rovinju imala negativna obilježja, poglavito u rovinjskoj okolini, gdje je pretjerani nac. pritisak stvorio velike probleme hrv. stanovništvu. I razdoblje II. svj. rata bilo je vrlo teško, vojno i društveno-politički uvjetovano (kraj fašizma, kapitulacija Italije, novi oblici nar. vlasti, njem. okupacija, pristajanje lokalnih antifašista uz jugosl. partiz. pokret). Revol. borbi pridodana je, pod jugosl. utjecajem, borba za nac. oslobođenje istar. Hrvata. Ratni događaji i djelovanje polit. snaga koje su pristajale uz tal. antifašizam doveli su u poraću do teških dilema za stanovništvo Rovinja,

koje je bilo uključeno u polit. razmirice o sudbini Istre, ali je trpjelo i posljedice prijevremenih osuda Kominforma. Kada je omogućeno optiranje, velik dio stanovnika Rovinja opredijelio se za tal. državljanstvo i odlazak u Italiju, pa su za sobom ostavili oštar rez u društv. i nac. tkivu grada. Grad se ponovno počeo gospodarski uzdizati od sred. 1960-ih zahvaljujući intenzivnom razvoju turizma. Pov. jezgra Rovinja pokazuje jasne crte mlet. urbanističkih i arhit. modela, iznad kasnoantičkog i ranosrednjovjekovnog supstrata. Smještena je na dvama brežuljcima, od kojih je jedan Monte (oko 30m visine) s dominantnom baroknom crkvom sv. Eufemije (rekonstruirana 1725–36). Zvonik je obnovljen 1654–87., na njegovu je vrhu kip svete koji se okreće u smjeru vjetrova. U unutrašnjosti su tri oltara mlet. kipara Girolama Laureata, ant. mramorni sarkofag s tijelom svete, orgulje iz 1754 (Antonio Barbini), srebrni antependij s reljefom iz 1777 (Angelo Scarabello). Među drugim sakralnim spomenicima ističu se: osmerokutna romanička kapela Presvetoga Trojstva, srednjovj. crkva sv. Tome i Blaženog začeca, crkva Gospe od Milosti i Sv. križa s trijemom, crkva Gospe od Zdravlja iz XVIII.st, te crkva i Franjevački samostan (1702–10). Među profanim spomenicima značajni su dijelovi grad. zidina, grad. vrata: Sottomuro ili Portizza, sv. Benedikta, Sv. križa, Dietrocastello, te luk Balbi izgrađen 1678–79. na mjestu starijih vrata (današnji izgled iz 1774). Slikovita je ulica Grisina, u kojoj se održava godišnja slikarska izložba na otvorenom. Južno od Rovinja zaštićeno je područje park-šume Zlatni rt (Punta Corrente), pogodno za rekreaciju.

LT.: B. Tadić, Rovinj – razvoj naselja, Zagreb 1982; M. Budicin, Lo sviluppo dell'abitato di Rovigno oltre il canale sulla terraferma (secoli XVII e XVIII), Atti CRS, 1992, 22; G. Radossi, Stemmi e notizie di famiglie di Rovigno d'Istria, Atti CRS, 1993, 23; M. Budicin, D. Načinović, Rovinj na starim razglednicama – Rovigno nelle vecchie cartoline, Rovinj–Rovigno 1998; Rovigno d'Istria, Fama Ruvignisa, Trieste 1997; J. Folo, Povijest rovinjskog turizma – Storia del turismo rovinigese, Rovinj 2002. M. Budicin

Rovinj do kraja Srednjeg vijeka

[Vi ste ovdje: Upoznajte Rovinj / Povijest Rovinja](#)

Prvo pominjanje Rovinja kao Castrum Rubini, koliko je poznato, nalazimo u djelu "Cosmographia" ravninskog Anonimusa. Djelo, iz VII.st., s mnoštvom geografskih podataka koji se odnose na V.st. iz čega rovinjski kroničar Benussi zaključuje da je Rovinj nastao u razdoblju od III. do V.st. Okolica današnjeg Rovinja je, prema arheološkim nalazima, bila nastanjena već u prapovijesnom razdoblju - brončanom i željeznom dobu, kada u Istri cvate kultura Histra koji su tu živjeli i trgovali sa Grcima i Etrušćanima. Najnoviji slučajni nalazi ukazuju na postojanje života već na prijelazu iz II. u I. milenij na samom otoku (od 1763. poluotok) na kojem je smješten današnji Rovinj. Nakon mirne vladavine rimskog carstva a pred navalama Visigota, Huna, Gota i Bizantinaca, stari Romani su, u potrazi za sigurnošću, naselili otoke Mons Albanus, Sv. Katerinu, Sv. Andriju i Cissu. Otok Cissa se prvi put pominje po Pliniju starijem a navodno je potonuo za vrijeme velikih potresa u drugoj polovici VIII.st. Castrum Rubini lociran na mjestu današnje crkve Sv. Eufemije, nekad crkvice sv. Jurja, postaje Ruigno, Ruginio, Ruvigno i preživljava razorne napade s kopna i mora: Slavena (Domagoj 876.g.), Neretljana (865. i 887.g.) i Saracena (819. i 842.). Nakon bizantinske vlasti Rovinj je najprije pod vlašću Longobarda a potom pod franačkom vladavinom. U feudalnoj Istri Rovinj gubi veći dio autonomije starih rimskih municipija, međutim kao važan grad, o čemu govori činjenica da kao castrum sudjeluje 804.g. na Rižanskoj skupštini, uspijeva se izboriti za određene olakšice. S morske je strane bio zaštićen klisurastim stijenama a sa strane kopna čvrstim bedemima. Usprkos kamenim fortifikacijama bio je, kao i ostali gradovi u Istri, više puta opustošen i spaljen. Istra, kao most između Apeninskog i Balkanskog poluotoka bila je velikim civilizacijama Zapada i Istoka vrlo interesantna u stjecanju primata. Karlo Veliki

priznaje upravu akvilejskog patrijarha, te 966.g. Rovinj bude pripojen porečkoj biskupiji iako je, prema crkvenoj organizaciji, prethodnih stoljeća pripadao pulskoj diecezi. Istom su u X. i XI.st. vladale moćne njemačke feudalne obitelji koje su blagonaklono gledale na političko-ekonomsko jačanje Venecije. Gradska uprava, koju su činili Savjet građana i Skupština, na čelu s konzulom, bori se za autonomiju i biva opozicija feudalnom i crkvenom suverenu akvilejskom patrijarhu, pod čijom je vlašću od 1208., s jedne strane, i sve jačoj sili s mora Veneciji, s druge strane. Rovinj se priklanja čas jednoj, čas drugoj sili zavisno o povlasticama koje ova nudi. Godine 1188. Rovinj sklapa s Dubrovnikom ugovor Renovatio pacis kojim se obje strane obvezuju na trgovanje i razmjenu dobara.

U XIII.st. Rovinj se u više navrata sukobljava sa zapadnim istarskim gradovima, Piranom i Koprom. Serenissima jača želeći sjeverni Jadran pretvoriti u Mletački zaljev a Istru u svoj štit. Rovinj je uz ostale istarske gradove ocijenio da će ta jaka morska sila biti zaštitnica njegovih trgovačkih i pomorskih interesa, te se, slijedeći primjer Poreča, Novigrada i Umaga, godine 1283. priklonio Veneciji. I tu započinje dugo vrijeme vladavine Mletaka. Mletačka republika prividno daje komunalnu slobodu ali zadržava pravo nominacije podestata u čijoj su nadležnosti bili crkveni, politički, administrativni, trgovački i ostali poslovi. Podestat je naravno bio Mlečanin, te je Rovinju ograničena samouprava i samo je malom broju povlaštenih obitelji omogućeno sudjelovanje u vijeću građana. Suci, koje je izabralo vijeće, uz podestata vršili su civilnu i krivičnu vlast. Društvena podjela je jednostavna. Stanovništvo se dijeli na plemiće i pučane nobili et popolani. Ta je podjela bila temelj svih municipijskih oblika uprave: Savjeta i Skupštine. S vremenom Savjet je ograničen samo na nekoliko plemićkih obitelji koje u nj ulaze nasljednim pravom. Mandat podestata ili pretora je trajao godinu, potom dvije a od 1306.g. 16 mjeseci a postavlja ga Mletački senat. Rovinj je već početkom XV.st imao svoj statut podijeljen u tri knjige: prva se odnosi na organizaciju uprave, druga uređuje građansko-pravne odnose, posjede, zemljišta, stoku, ispašu, a treća prekršaje, kazne, poreze.

Mletačka je privreda bila uglavnom trgovačka, pa je i u Rovinju, rastom robne razmjene, došlo do tipičnih urbanih promjena. Uz već postojeće ribare i ratare pojavljuju se zanatlije, trgovci, mornari. U XIV.st. osnivaju se prve bratovštine: posjednika i poljoprivrednika, mornara, kamenorezaca, udruženje ribara i sl. Pomorstvo se naglo razvilo, dolazi do takmičenja gradova pa čak i oružanih sukoba. Venecija se sukobila sa Genovom, koja je 1379.g. opustošila i osvojila Rovinj. Čak su iz sarkofaga oteli kosti zaštitnice koje su 1401. vraćene. Središnja je Istra u posjedu goričkih grofova i 1374. potpada, kao Pazinska grofovija, pod vlast Habsburgovaca. Interesi dviju velikih sila se prelamaju te često dolazi do sukoba. Srednji vijek donosi još jednu veliku nesreću kugu. Rovinj, međutim zbog povoljne klime biva djelimice pošteđen.

Rovinj od 16. do 19. stoljeća

[Vi ste ovdje: Upoznajte Rovinj / Povijest Rovinja](#)

Uskoci su, napadajući mletačke posjede, u dva navrata (1579. i 1599.) prodrli u grad, opustošili ga i zapalili. Pred prodorima Turaka obalni dijelovi Istre bivaju naseljeni izbjeglicama iz središnje Istre, Bosne, Dalmacije pa čak iz Grčke i Albanije, te broj stanovnika u Rovinju naglo raste. A bilo je naseljavanja i iz sjeverne Italije. Grad 1595. ima 2800 stanovnika, 1650. oko 5000, 1741. 7966 a 1775. čak 13788. Otud i tipično graditeljstvo starogradske

jezgre: kuće se dižu u visine, zbijene jedna do druge, naslanjajući se na gradske zidine. U svakoj sobi, koja ima svoj dimnjak, živi po jedna obitelj. Rovinj je bio važna pomorska luka trgovačkim brodovima na putu od Bliskog istoka ka Veneciji a rovinjski su se mornari isticali vještinom i hrabrošću. Dokazali su se u bitkama koje su Mleci vodili protiv Turaka u XVI.st te u kandijskom ratu 1648.g. Rovinjski su piloti (peoti) provodili trgovačke brodove sjevernim Jadranom i venecijanskom lagunom. Trojica od 12 rovinjskih kapetana ratnih brodova bivaju odlikovana ordenom Viteza sv. Marka. Po jednom od njih nazvan je jedan od središnjih uspona starog grada Garzotto. U vrijeme sukoba sa Turcima, Venecija pomaže izgradnju fortifikacija, te su u gradu utvrđuju bedemi: 1563.g. Porton del Ponte, 1590. restaurira se i učvršćuje Portizza (Sotto muro ili Pod zidom). Godine 1650. opadanjem opasnosti od uskočkih napada, grad se širi na područje izvan zidina na samom otoku ali i nasuprot njega, na kopnu, uz padinu na kojoj se smjestio franjevački samostan. Kanal i mali most postali su zapreka u komunikaciji sa zaleđem, pa je kanal 1763.g. zatrpan a Rovinj postao grad na poluotoku. U XVII. i XVIII.st. Rovinj je bio najjači brodograđevni, ribarski i pomorski centar Istre (flota jedrenjaka), te najvažniji izvor za vađenje bijelog i sivog kamena. Kako Serenissima samo naoko poštuje autonomnost grada, već crpi stanovništvo velikim nametima, oštrim propisima u trgovini i carini, Rovinj postaje najveće gnijezdo krijumčara a organizira i mnoge pobune nakon kojih slijede mletačke intervencije: 1767., 1769., 1774., i 1780. godine. Kada Austrija, 1719., proglašava Rijeku i Trst slobodnim lukama situacija se za Rovinj, dotad jedan od vodećih pomorskih gradova na zapadnoj obali Istre pogoršava. Veliko vijeće Mletačke republike abdicira 12.svibnja 1797.g. a u Rovinju se stabilizira demokratska vladavina kad gradom upravlja 18 zastupnika izabranih na skupštini. Ta se samouprava održala za vrijeme kratke austrijske vladavine do 1805. a i za vrijeme francuske vladavine - Napoleonovih ilirskih provincija - Provinces Illyriennes, od 1809 - 1813. Godine 1813. Austrijanci, ponovno na vlasti, ruše sve napoleonove zakone i ukidaju ilirske institucije. Rovinj, kojem je 1821. potvrđen status grada, između 1825. i 1860. pripada istarskom okružju, koje je, Carskim patentom od 26. veljače 1861.g., postalo samostalna pokrajina sa statusom markgrofovije i svojom Zemaljskim saborom. Istra je bila podijeljena na kotarske kapetanate, odnosno sudske kotare među kojima i rovinjski. Za vrijeme austrougarske vladavine Rovinj se razvija u industrijskom, pomorskom i kulturnom smislu. Razvoj se očituje i u stvaranju boljih uvjeta življenja u gradu: sagrađen je cijeli pojas od brežuljka sv. Franje do današnje Tvornice duhana.

Rovinj od 19 stoljeća do danas

[Vi ste ovdje: Upoznajte Rovinj / Povijest Rovinja](#)

Godine 1816. uvedena je javna rasvjeta, od 1819. do 1840.- stara škola, 1847. gradi se parni mlin za proizvodnju tjestenine, 1850. utemeljena je Trgovačko-obrtnička komora za Istru, 1853. sagrađen svjetionik na Otoku sv. Ivana, od 1854. do 1865.- kazalište, 1852.- pogon za izradu cementa, 1859. - veliki mol, 1872. - tvornica duhana, 1878. - tvornica voska, 1882. - tvornica stakla i sardina, 1888. - bolnica,1891.- institut za biologiju mora. Rovinj se povezuje željeznicom. Prvi vlak stiže iz Kanfanara 1876. Proširuje se luka Valdibora, 1905.- gradska plinska rasvjeta a 1906. uvodi se gradski telefon. Raspadom austrougarske monarhije Rovinj dolazi pod talijansku vlast koja traje do kapitulacije Italije, rujna 1943. a Rovinj, do završetka II. svjetskog rata, bude pod njemačkom okupacijom. Pariškim mirovnim ugovorom 1947.g. pripojen je, uz ostale istarske gradove i kvarnerske otoke, Hrvatskoj u okviru države Jugoslavije. Godine 1990.

započinje borba za samostalnost i izdvajanje iz komunističke Jugoslavije. 25. lipnja 1991.g. Ustavnom odlukom o suverenosti i samostalnosti RH i Deklaracijom o uspostavi suverene i samostalne Republike Hrvatske, Republika Hrvatska je proglašena suverenom i samostalnom. Danas Rovinj, u vrtlogu demokratskih promjena, u živom političko - stranačkom životu, stremi ka stvaranju dobrih gospodarsko - urbanih uvjeta, za boljitak svojih sugrađana i svih koji slučajno ili namjerno u nj zađu.

Izvor podataka: Rovigno d'Istria, izdavač Famia ruvignisa, 1997.; i Rovinj-Rovigno izdavač Garmond, 1994.

Počeci rovinjskog turizma

[Vi ste ovdje: Upoznajte Rovinj](#)

Razvoj turizma kao društveno-ekonomskog fenomena vezan je uz smirivanje političke situacije u prvoj polovici 19.st. nakon Napoleonovih ratova, te modernizacijom prometnih sredstava kojima su se olakšala putovanja na duže relacije, u prvom redu željeznice. Zbog povoljne i zdrave klime, te zanimljive prošlosti, Istra je bila privlačna za klijentelu iz unutrašnjosti od samih početaka modernog turizma. Nakon što je 1844. Austrijski Lloyd uspostavio stalnu izletničku liniju Trst-Rijeka, brodovi se redovno zaustavljaju u Piranu, Novigradu, Poreču, Rovinju i Puli. Izgradnja željezničke pruge Divača-Pula s odvojkom pruge Kanfanar-Rovinj (1876.) još je više pospješila razvoj rovinjskog turizma, iako se tada radilo samo o pojedinačnim posjetima bez organiziranog dolaska.

Za službeni početak rovinjskog turizma može se uzeti 1888.g. kada je otvoreno morsko klimatsko lječilište Maria Theresia Seehospiz, predviđeno za liječenje siromašne djece od skrofuloze i rahitisa. Ovo su lječilište posjećivala najčešće djeca s područja Austro-Ugarske, ali i iz Njemačke, Rusije i drugih zemalja. U sklopu ovog lječilišta započela su i prva meteorološka mjerenja temperature zraka, koja su uspoređivana s bečkim vrijednostima.

Godine 1890. Georg Hutterott, poduzetnik iz Trsta, oduševljen rovinjskim arhipelagom, kupuje četiri otoka u južnom djelu, i to Sv. Andriju, Maškin, Šturag i Sv. Ivana, te u narednim godinama počinje s otkupljivanjem privatnih posjeda, južno od grada na predjelima Punta Corrente, Montaura, Škarabe, Monvia i Monte Mulinija. Na ograđenoj površini od gotovo 90 ha pašnjaka, vinograda i maslinika, pošumljavanjem pomno odabranim mediteranskim i egzotičnim biljkama stvorio je pravi park prirode.

Od same kupovine otoka na njegov posjed dolaze ugledni gosti, o čemu svjedoče popisi u spomen-knjizi «Cissa Insel» i kameni natpisi duž staza na otoku urezani u žive vapnenačke stijene. Na popisu iz spomen-knjige do 1908. godine nalazimo princa i princezu Coburg Gotha, princezu Stefanie von Habsburg, nadvojvodu Ludviga Salvatora, veliku vojvotkinju Mariju Jozefu od Sachsen, princezu Mariju Thereziju od Bavarske, princa Hohenlohe s obitelji, princa Johanna Lichtensteina, te mnoge druge pripadnike europskog plemstva, čitav niz admirala i časnika k.und .k mornarice iz Pule, poput Maximiliana von Sternecka, Hermana von Spauna, Rudolfa Montecucciolia, Franza von Minutilla, poduzetnike Arthura Kruppa, Carla Eschera, Paula Schoellera, E. Skode, znanstvenike R. Virchowa, R. Burkhardta i dr. Godine 1910. otok je posjetio i prijestolonasljednik Franjo Ferdinand, o čijoj se posjeti govori u pismu čuvara posjeda. Gosti su se sve češće i sve duže zadržavali na otoku, tako da se iz izletničkog ubrzano razvijao i stacionarni turizam.

Zbog značajnog poslovnog uspjeha, car Franjo Josip dodijelio je 1898. Georgu

Hütterottu titulu viteza za zasluge u industriji, a 1905. postaje članom Senata Carskog savjeta, čime je ugled obitelji dosegnuo vrhunac. Kao mladi i uspješan trgovac, za svoje je zasluge još 1879. postao prvi japanski konzul u Europi. Ljubitelj prostranstva i mora, Georg Hütterott je posjedovao jahtu Tornato, a 1894. kupuje parni škun, jahtu "Suzume" (japanski = vrabac), te zajedno s nadvojvodom Karlom Stefanom postaje preteča sportskog jedrenja na ovom području.

Zanijet ljepotama prirode ovog kraja, a poznavajući zapažen uspjeh nekih turističkih odredišta na Jadranu, ponajprije Opatije i Brijuna, započeo je s planovima stvaranja pravog turističkog odredišta.

U brošuri koju izdaje 1908., izlaže svoju ideju gradnje klimatskog lječilišta po uzoru na slične objekte duž istarske obale. Osnovano je društvo s ograničenom odgovornošću koje se trebalo brinuti za financiranje radova. Projektom su obuhvaćeni predjeli Monte Mulini, Montauro i Punta Corrente, gdje su već bili uređeni puteljci, aleje stabala, livade i parkovi. Osim toga, posjed je bio ograđen dvometarskim suhozidom, dugačkim 900 m, koji se protezao od željeznih vrata parka do mora na Škarabi. Planirao je izgraditi sportske terene, 3 hotela, te kupalište na mjestu starog kupališta Brunetti u uvali Lone. Prvi hotel bio je predviđen na zadnjem zavoju ceste koja vodi prema parku, dok bi se drugi nalazio u samom parku, na raskrižju puteva prema Punti Corrente i Montauru. Treći je, pak, trebao niknuti na samoj Punti uz more. Niz vila trebao je pratiti čitav glavni put. O isplativosti takvog projekta govori i ponuda za kupnju terena na kopnu od milijun kruna, koju je iste godine, odn. 1908., Georg Hütterott odmah odbio, a 1918. za kupnju je bio zainteresiran i gradonačelnik Beča, dr. Weisskirchner, i to u ime Grada, potaknut upravo "malom crvenom knjižicom", kako je ovaj projekt nazvala Marie Hütterott. I ta je ponuda, nakon nekoliko pregovora odbijena.

Prerana smrt Georga Hütterotta 1910. zaustavila je većinu radova, ali je taj projekt potaknuo razmišljanja i dao impuls razvoju turizma u pravom smislu kada je 1911. usvojen Statut konzorcija gostioničara, vlasnika kavana, prodavača likera i hotelijera (Consortio dei trattori, osti caffetieri, liquoristi ed albergatori). Obrativši se za pomoć udovici Hütterott, 1913. otvoren je hotel "Adriatico" i postavljeni su temelji modernog turizma.

Kulturno-povijesne znamenitosti

Otok poluotok

[Vi ste ovdje: Upoznajte Rovinj / Kulturno povijesne znamenitosti](#)

Rovinj je svoj život započeo na nekadašnjem otoku Mons Albanus. Prvi arheološki tragovi života sežu u brončano doba, a starogradska se jezgra počela razvijati u 3. stoljeću.

Početak pak 18. stoljeća grad se širi izvan gradskih zidina i na kopno, a kanal između otoka i kopna 1763. je zatran. I, stari dio grada našao se na poluotoku.

Stari je grad svjedok svih prohujalih vremena i vrijednih ruku domaćih majstora. Skučeni prostor uvjetovao je zbijenu gradnju uskih kuća, uskih ulica i malenih trgova. Posebnost su ove gradske jezgre i karakteristično izgrađeni dimnjaci.

Upravo zbog tih je posebnosti 1963. godine stari grad proglašen spomenikom kulture.

Gradska palača

[Vi ste ovdje: Upoznajte Rovinj / Kulturno povijesne znamenitosti](#)

Ovdje sjedište ima gradonačelnik i gradska uprava u cijelosti. Nekad je bila pretorska palača čiji „temelji“ potiču iz 1308. U dijelu prizemlja nalazio se čak i zatvor dok je na katu bila velika sala Gradskog vijeća, uredi te arhiv. Pročelje i atrij su obnovljeni između 1850. i 1860. te 1935. g. kad je postavljeno niz grbova venecijanskih i rovinjskih obitelji te gradski grb.

Gradska ura

Vi ste ovdje: [Upoznajte Rovinj / Kulturno povijesne znamenitosti](#)

Nalazi se na glavnom gradskom trgu u Rovinju. Predstavljala je toranj na južnom uglu nekadašnjih zidina. Toranj je Više puta nadograđivan u svojoj povijesti, no izgrađen je u XII. stoljeću.

Ispod tornja, postojao je zatvor za manja krivična djela. Gradska ura iz sredine XIX. stoljeća sa mletačkim lavom, simbolom Serenissime nalazio se na kuli gradskih vratiju u blizini palače "Califfi".

Gradski bedemi i vrata

Vi ste ovdje: [Upoznajte Rovinj / Kulturno povijesne znamenitosti](#)

Već u 7. stoljeću Rovinj je bio opasan gradskim bedemima, kasnije pojačavanim i dograđivanim gradskim kulama. Grad je imao sedam vrata, a sačuvana su troja: Vrata sv. Benedikta, Portica i Vrata Sv.Križa.

Balbijev luk

Vi ste ovdje: [Upoznajte Rovinj / Kulturno povijesne znamenitosti](#)

Na njegovom današnjem mjestu nekada su bila glavna vrata utvrđenog grada, Porton della pescheria. Godine 1678. – 1679. stara se gradska vrata ruše i na njihovom se mjestu gradi Balbijev luk. Izgrađen u doba načelnika Daniela Balbija, o čemu svjedoči natpis na kamenoj ploči postavljenoj na luku.

Centar za povijesna istraživanja

Vi ste ovdje: [Upoznajte Rovinj / Kulturno povijesne znamenitosti](#)

Centar je osnovan 1968.g., a nalazi se u neposrednoj blizini gradske palače. Raspolaze bogatom bibliotekom (više od 80.000 djela) koja od 1995. g. ima status „Biblioteca depositaria del Consiglio d'Europa“ – biblioteka u kojoj se pohrajuje materijal Europskog savijeta za pitanja ljudskih prava i prava manjina. Od 15. – 18. st. u njoj se nalazila javna žitnica Sv. Damjana a potom, 1872. godine prva rovinjska duhanska manufaktura.

Kazalište Antonio Gandusio

Vi ste ovdje: [Upoznajte Rovinj / Kulturno povijesne znamenitosti](#)

Kazalište je vizionarska ostavština jednog od rovinjskih gradonačelnika s kraja 19. stoljeća, Nicoloa de Califfija. Zanimljivo je da je za nju sam izradio nacrt a zgrada je u potpunosti dovršena 1854.

Svojom baroknom ljupkošću i savršenom uklopljenošću u matično okruženje, svojim otmjenim i funkcionalnim, unutarnjim uređenjem s posebnim naglaskom na detalje, „Kazalište Antonio Gandusio“ odavno je zaslužilo epitet prave atrakcije rovinjske a samim time i hrvatske kulturne baštine. Samo ime kazalište je dobilo po jednom od najvećih kazališnih i filmskih komičara talijanskog „novecenta“, rođenog u Rovinju 1873. Popularni „Gandusio“ od nekada pa do danas ne prestaje biti rado posjećenim domom komedija, drama, lakrdija, opera i opereta, političkih i drugih skupova i manifestacija kao i pravih glazbeno-scenskih rijetkosti poput „cavalchina“, krabuljnog plesa u ritmovima mazurke, galopa, valcera, polke.

Franjevački samostan

[Vi ste ovdje: Upoznajte Rovinj / Kulturno povijesne znamenitosti](#)

Gradnja ovog prekrasnog baroknog zdanja započeta je 1702. Samostan pripada tipu klaustralnih gradskih samostana, a po svojim je sastavnim dijelovima tradicionalan i prilagođen životu redovničke i šire zajednice, koji objedinjuje rad, odnosno molitvu stanovanje i hranjenje, rasonodu te djelatnosti važne za okolinu. Crkva je bila dovršena 1710.g., a posvećena je Sv. Franji Asiškom.

Samostanska biblioteka pohranjuje zbirku od oko dvanaest tisuća knjiga pretežito teološkog sadržaja, od kojih su neke iz 16., 17. i 18. st. i pravi su rariteti. Biblioteka je 1878. godine pridodana krilu samostana. Samostan posjeduje i samostansku zbirku sa preko dvjesto i pedeset izložaka, koje predstavljaju raznolika i raznorodna svjedočanstva ljudskog stvaralaštva, znanja i kreativnosti.

Predmeti su izrađeni tradicionalnim umjetničkim i obrtničkim tehnikama, u raznolikim materijalima. Od predmeta izdvajamo: Herbarij iz 1756.g.; Relikvijar Sv. Križa i stupa bičevanja, 18. stoljeće; Ikonu «Bogorodica s djetetom» 16. stoljeće i drugo.

Crkva sv. Eufemije

[Vi ste ovdje: Upoznajte Rovinj / Kulturno povijesne znamenitosti](#)

Barokna je građevina venecijanskog stila i najveći spomenik u gradu, rekonstruirana u vremenu između 1725. i 1736. g. Dužina crkve s vanjske strane je 51,11 m a širina 30,26 m.

Srednja lađa visoka je 17,71 m a druge dvije po 10,11m. Na mjestu gdje se danas nalazi ova imponantna crkva, do 10. st., nalazila se crkva sv. Jurja, koji je ostao konpatron župe a čiji se kip nalazi na glavnom oltaru župne crkve. Kad je 800. g. u grad dopremljen sarkofag s tijelom kršćanske mučenice Eufemije, stanovnici okolnih mjesta hodočastili su na grob sv. Eufemije.

Gradnja zvonika započeta je 3. prosinca 1651. g. postavljanjem prvog kamena a prema nacrtu milanskog arhitekta Alessandra Monopole. Zvonik je trebao biti nalik onome sv. Marka u Veneciji. Gradnja je trajala 26 godina. Veliki bakreni kip sv. Eufemije, djelo braće Vallani iz Maniaga, postavljen je na vrh zvonika 1758. na mjesto prijašnjeg drvenog kipa uništenog 1756. g. od groma.

Kip je postavljen tako da se na ležajima okreće oko svoje osi prema smjeru vjetra. Zvonik je 1834. g. bio temeljito popravljan jer su gromovi prouzročili velika oštećenja.

Romanička crkva Presvetog Trojstva

Vi ste ovdje: [Upoznajte Rovinj](#) / [Kulturno povijesne znamenitosti](#)

Najvažnija i najbolje sačuvana romanička građevina. Nalazi se na Trgu na Lokvi pokraj autobusnog kolodvora. Građevina je po svojoj formi sedmerokut, čija vanjska struktura u svojoj unutrašnjosti sadrži kružni prostor sa sedam niša i kupolom, a u sebi sadrži sve karakteristike prelaza romaničke umjetnosti u gotičku.

Pravi dragulj domaće autohtone umjetnosti predstavlja krasno sačuvana ranoromanička tranzena sa prikazom "Golgota" s likovima Bogorodice, Magdalene, Sv. Petra, Sv. Ivana Krstitelja i Sv. Ivana Evanđeliste. Danas se u crkvi ne drži bogoslužje već je ista, izvanredno očuvana, pretvorena u galerijski prostor.

Zavičajni muzej grada Rovinja

Vi ste ovdje: [Upoznajte Rovinj](#) / [Muzeji i galerije](#)

Smješten je u baroknoj palači grofova Califfi iz 17. - 18. stoljeća. Osnovan je 1954. godine na inicijativu rovinjskih likovnih umjetnika. Njihova je zamisao bila da Muzej bude mjesto prikupljanja kulturnog bogatstva i mjesto gdje će se odvijati bogata izlagačka aktivnost.

Prva ravnateljica muzeja bila je umjetnica Zora Matić. Želje osnivača odredile su njegov sadržaj i aktivnost do današnjih dana. Muzej djeluje za javnost u dvojnoj ulozi kao gradska galerija i kao stalni muzejski postav u kojem su izložena vrijednija dijela iz bogatog fundusa: arheološki postav, pomorstvo, zbirka starih majstora, suvremena hrvatska umjetnost, soba Alexandra Kirchera.

Tijekom polustoljetnog postojanja stvorene su bogate i vrijedne zbirke: suvremene umjetnosti (oko 1500), zbirka starih majstora, arheoloških nalaza, etnologije, knjiga, dokumenata i fotografija o djelovanju partizanskog bataljuna "Pino Budicin" i drugih. Zbog skučenosti prostora i bogate galerijske aktivnosti, danas je posjetiteljima dostupan tek manji dio muzejskog fundusa.

Radno vrijeme:

01.06.-30.09.: od 10,00-14,00 i 18,00-22,00;
subotom i nedjeljom od 10,00-14,00 i 19,00-22,00.

Eko - muzej "Kuća o Batani"

Vi ste ovdje: [Upoznajte Rovinj](#) / [Muzeji i galerije](#)

U ovdašnjim lukama, zaštićenim od vjetrova, i danas se vežu mnogobrojne rovinjske batane, čamci ravnih dna koji su zbog svoje dugovječne i karakteristične drvene gradnje pod visokim UNESCO-ovim pokroviteljstvom.

Razlog tome je otvaranje i Eko - muzeja "Kuća o batani", dinamičnom projektu, koji osim stalnog postava batana te ribolovnog alata i pribora, kontinuiranim događanjima pruža jedinstven doživljaj spajanja tradicije sa suvremenim životom, prošlosti i sadašnjosti te, prije svega, priču o drevnoj brodici koja je i danas, eto, dio rovinjske svakodnevnice.

Muzej je, među niz priznanja dobio i prvu nagradu na kongresu "The Heritage - Excellence Club" dijelu Sajma muzeja i baštine Expo u Koelnu.

Radno vrijeme:

01.01.-30.09.: od 10,00 do 14,00 i od 19,00 do 23,00.

U ostalim mjesecima od 10,00-13,00 i 16,00 do 18,00, ponedjeljkom zatvoreno.

Tijekom siječnja i veljače posjete su moguće uz najavu.

Galerija, radionica i etno zbirka

Vi ste ovdje: [Upoznajte Rovinj](#) / [Muzeji i galerije](#)

U galerijskom prostoru, smještenom u samom centru grada, autor i vlasnik gospodin Trani, sam izrađuje drvene makete batane u različitim veličinama. Posjetitelji mogu ovdje razgledati više od 100 eksponata – od slika i skulptura posvećenim ribarima i moru preko maketa batana i drugih plovila do starinskog alata koji su rovinjski kalafati koristili prilikom izrade batana.

Neki primjerci alata stari su i preko 200 godina i stoga su zasigurno vrijedni muzejski eksponati i svjedočanstvo prošlih vremena.

Radno vrijeme:

svakodnevno u večernjim satima

Centar vizualnih umjetnosti

Vi ste ovdje: [Upoznajte Rovinj](#) / [Muzeji i galerije](#)

Centar vizualnih umjetnosti Batana djeluje još od 1951. godine, kada je osnovan kao Film klub Rovinj – Rovigno, te je kroz klupski rad, edukaciju, izložbe popularizirao fotografiju. Od 1990. djeluje kao Centar vizualnih umjetnosti Batana. Udruga fotografskih stvaralaca CVU Batana ovdje organizira javne nastupe, izložbe, edukativne promotivne programe putem fotografije, projekcije filmova, videa, informatičkih medija, a u njenom sklopu dijeluje Photo Art Gallery Batana te kao nositelj kulturnog programa u Europi i svijetu ugledan Mundial fotofestival.

Galerija Adris

Vi ste ovdje: [Upoznajte Rovinj](#) / [Muzeji i galerije](#)

Galerija je otvorena 2001. godine, te od tada ugošćuje niz izložbi eminentnih umjetnika poput Ede Murtića, Vlahe Bukovca, Otona Glihe, Dušana Đamonje i drugih. Zgrada Galerije Adris (čiji je autor Marijan Hržić) ima značajke polifunkcionalnog kulturnog prostora u kojemu se postavljaju izložbe slika, skulptura, ambijenata, te održavaju koncerti.

Adris grupa u suradnji s Modernom galerijom iz Zagreba u svom izložbenom prostoru ljubiteljima umjetnosti pruža sustavan uvid u opuse najpoznatijih hrvatskih modernih slikara prve i druge polovice XX. stoljeća.

Galerije (ateljei)

Vi ste ovdje: [Upoznajte Rovinj / Muzeji i galerije](#)

Tradicija likovnog stvaralaštva i ljepota grada već dugi niz godina privlači umjetnike da u Rovinju provedu ljeto ili da se tu trajno nastane. Danas u gradu živi i radi nekoliko eminentnih suvremenih umjetnika, članova Hrvatskih udruženja likovnih umjetnika, koji su svoju reputaciju stekli na brojnim hrvatskim i međunarodnim likovnim natjecanjima. Neki od njih svoje radne prostore otvaraju za javnost pa ih možete posjetiti i upoznati, te osjetiti dah kreativne atmosfere koja ih okružuje. To su Branko Kolarić, Lada Luketić, Davor Rapaić, Nikola Ražov i Rajko Svilar. Potražite adrese njihovih ateliera-galerija na popisu. Pogledajte i web stranice ovih umjetnika.

Rovinjski otoci i priobalno područje

Vi ste ovdje: [Upoznajte Rovinj / Prirodne znamenitosti](#)

Ovi prirodni predjeli spadaju u kategoriju “značajnih krajolika”. Ne treba se čuditi jer razvedena obala, šume crnike s alepskim i brucijskim borom, kao i specifični poljodjelski prostori osvajaju ljepotom i očuvanošću.

“Značajan krajolik” proteže se od rta sv. Ivana do Barbarige, obuhvaća svih dvadesetak rovinjskih otoka i otočića te priobalje do 500 metara u dubinu kopna.

Crveni otok sa svoja 23 hektara površine najveći je otok rovinjskog arhipelaga, dok je iza njega prekrasan otok Katarina, pravi kuriozitet biljnog svijeta – botaničari su zabilježili čak 456 vrsta raslinja.

Park-šuma Zlatni rt

Vi ste ovdje: [Upoznajte Rovinj / Prirodne znamenitosti](#)

Uz dubrovački Trsteno, Zlatni rt je najznačajnija perivojna površina na našoj obali Jadrana. Uz tisuću domaćih i udomaćenih biljnih vrsta, kao što su zajednice crnike i alepskog bora, u ovu stoljetnu hladovinu unesene su i mnoge strane vrste - cedar, pinija te desetak vrsta čempresa koji pridonose njenom sredozemnom ugođaju.

U ovoj Park-šumi nalazi se i info-punkt na kojem se mogu dobiti sve obavijesti o penjanju na stijene i promatranju ptica (birdwatching). Besplatan primjerak brošure o park šumi Zlatni rt možete dobiti u Turističkoj zajednici grada Rovinja.

Kamenolom Fantazija

Vi ste ovdje: [Upoznajte Rovinj / Prirodne znamenitosti](#)

Ovo je geološki “zaštićeni spomenik prirode” svjetske vrijednosti. Nema boljeg primjera i jasnijeg pokazatelja geoloških pojava u kršu, strukture i sila koje su oblikovale ovaj nekadašnji kamenolom.

Nalazi se u naselju Monfiorenzo (na samom izlazu iz Rovinja na cesti Rovinj -Pula).

Močvara Palud i otoci Dvije sestrice

Vi ste ovdje: [Upoznajte Rovinj / Prirodne znamenitosti](#)

U uvali Palud, osam kilometara jugozapadno od Rovinja, nalazi se prvi i za sada jedini "specijalni ornitološki rezervat" u Istri. Ornitolozi su na Paludu zabilježili boravak više od 200 vrsta ptica. Budući da u park ne zalaze lovci, ovdje je i bogato stanište fazana, trčki i prepelica.

Tu kontinuirano žive i gnijezde se razne vrste divljih pataka, liski, gnjuraca i kokošica, grmuša, vuga, djetlića, treptaljki, svrački... Uz autohtone guste šume s krasnim primjercima hrasta medunca i crnike, na sjevernom dijelu močvare nalazi se i prava prašuma s ogromnim vrbama. Na otočićima Dvije sestrice gnijezde se galebovi, a rt Gustinja, zbog vrlo vrijedne crnike, jedinstven je "rezervat šumske vegetacije".

Saline

Vi ste ovdje: [Upoznajte Rovinj / Prirodne znamenitosti](#)

U neposrednoj blizini područja Valalte nalaze se saline, vrsta lagune, muljevitog tla, posebno zanimljive flore, kamo vraćaju mnogobrojne i raznolike ptice.

Limski kanal

Vi ste ovdje: [Upoznajte Rovinj / Prirodne znamenitosti](#)

Limski je kanal zaštićeni krajolik čije su strane obrasle različitim oblicima makije te hrastom meduncem i cerom. Takva raznolikost vegetacije na relativno uskom području predstavlja jedinstveni fenomen i posebnu ekološku vrijednost. U blizini se nalazi i Romualdova pećina do koje se dolazi uspinjući se kroz šumu dugu 360 m.

Dužina pećine je 105 m. Prosječna temperatura u njezinoj unutrašnjosti iznosi oko 12 stupnjeva, a relativna vlaga 70-75%.

U špilji su pronađeni najstariji ostaci pračovjeka u Istri. Uz špiljskog medvjeda, špiljskog lava, leoparda, vuka, lisicu, smeđeg medvjeda, špiljsku hijenu, snježnog zeca... pronađeni su ostaci ukupno 41 životinjske vrste.

Arheološki park Monkodonja – Mušego

Vi ste ovdje: [Upoznajte Rovinj / Arheološka nalazišta](#)

Gradinsko naselje Monkodonja smješteno je oko 5 km JI od Rovinja a otkriveno je 1953. godine kada su izvršena i prva iskopavanja. Od 1997. godine nastavljena su opsežna istraživanja i djelomična rekonstrukcija arhitekture. Naselje, opasano jakim suhozidnim bedemima, smjestilo se na zaravnatom vrhu i širokim terasama što su nastali vađenjem kamenih blokova koji su služili za gradnju. Bila je naseljena u razdoblju između 2000. do 1200. godine prije Krista.

Grobni tumuli na Mušegu nalaze se na 1,5 km od Monkodonje. Grobni spomenici poput humaka, s različito građenim detaljima, promjera 11 i više metara, slagani su velikim kamenim blokovima. U sredini svakog tumula nalazi se kamena škrinja građena pažljivo

klesanim i složenim pločama. Njihove su poklopne ploče razbili pljačkaši grobova. Ostavljeni su ostaci priloženih perli od jantara i fajanse, kao i dijelovi brončanog nakita.

Villa Rustica

Vi ste ovdje: [Upoznajte Rovinj / Arheološka nalazišta](#)

U uvali Cisterna, koja je smještena oko 1 km južnije od uvale Veštar, nalaze se ostaci antičke Ville Rustiche. Na cijelom tom području, a naročito uz morsku obalu, razasuto je mnoštvo ulomaka antičke keramike (amfore, tegule, uljanice...), dok se na više mjesta uz obalu uočavaju ostaci antičkih zidova koji se gube u zemlji koja pokriva priobalni pojas. Na prostoru oko nje u antici se nalazio gospodarski objekt koji je služio za preradu maslina i grožđa koje se uzgajalo na plodnim poljima u zaleđu. Godine 1991. je na samoj obali otkriven antički grob koji datira iz razdoblja od II.-IV. stoljeća.

Kamenolom Sv. Damijan

Vi ste ovdje: [Upoznajte Rovinj / Arheološka nalazišta](#)

Na rtu Sv. Damijana smještenog na sjevernoj strani uvale Sv. Pavla nalaze se ostaci antičkog kamenoloma. Smješten je uz samu morsku obalu, a rasprostire se na površini od oko 300 m².

Njegova donja razina nalazi se gotovo u nivou mora dok je najviša točka smještena na oko 7 m visine, što upućuje na pretpostavku da je iz ovog kamenoloma izvađeno oko 1000 m³ kamenih blokova.

Legenda o Sv. Eufemiji

Vi ste ovdje: [Upoznajte Rovinj / Zanimljivosti iz povijesti](#)

U ranu zoru 13. srpnja 800. godine crkvena su zvona uzbuđeno su zazvonila. Građani su se sjurili prema moru. Morem je poput kamene lađe doplovio mramorni sarkofag. Zadivljeni su Rovinjci volovskim i konjskim zapregama pokušavali kamenu grobnicu odvući u grad, ali uzalud. Nisu pomogli ni snažni mišići niti dosjetljivost ljudska pomogao je tek Bog na dijelu.

Svetica se ukazala tek malom dječaku rekavši mu: „Ja sam Eufemija Kalcedonska koja svojom krvlju zaručih Isusa. Ti ćeš izvući kamenu korablju svojim tijelom.“ I doista pred zapanjenim pukom dječak je upregnuo svoje slabašne junice i odvuкао sarkofag od obale do crkve na vrhu gradskog brijega. Tamo ga otvoriše i ugledaše nepomično tijelo prelijepo djevojke.

Kraj nje se nalazio svitak pergamene na kojem je pisalo: Hoc est corpus Euphemiae Sancte! Ovo je tijelo svete Eufemije, djevice mučenice iz Kalcedona rođene za nebo 16. rujna godine Gospodnje 304. Čudesno, pripovijest o svetoj Eufemiji i danas, više od 1200 godina nakon njezina nastanka počinje svaka priča o Rovinju.

Ne samo da je kalcedonska svetica i danas slavljena zaštitnica grada, već će nam se i u traženju skrivenog smisla početka turizma u Rovinju otkriti veza s legendom o svetoj Eufemiji. Naime, na njezin dan, 16. rujna, Rovinj bi oduvijek postajao najveće susretno vjernika Istre.

Klimatsko lječilište Maria Theresia Seehospitz

Vi ste ovdje: [Upoznajte Rovinj](#) / [Zanimljivosti iz povijesti](#)

Lječilište je otvoreno 1888. godine, što se smatra službenim početkom turizma u Rovinju. Ovdje su na liječenje i oporavak dolazila djeca iz cijele Austro-Ugarske, Njemačke, Rusije i drugih zemalja. Do mjesta za gradnju lječilišta došlo se nakon pomnih proučavanja lokacije, klime, flore i faune.

Istraživanja su pokazala da Rovinj ima najbolju mikroklimu, a odlučujuća je bila činjenica da je pošteđen epidemije malarije koja je u drugoj polovici 19. stoljeća harala Pulum i otočjem Brijuni. Kao lokacija za gradnju izabran je netaknuti prostor poluotoka Muccia, uz koji je velika pješčana plaža, koja se i danas koristi za liječenje.

Krajem 1885. je osnovano društvo za gradnju i uređenje ovog lječilišta, a na Silvestrovo se nadvojvotkinja Maria Theresia von Österreich prihvatila njegovog rukovođenja i inicijative za izgradnju. Uskoro je pokrenuta akcija za prikupljanje sredstava. Uključila se državna uprava, ali i brojne osobnosti iz bečke aristokracije pa je naručen izvedbeni projekt zgrade.

Već do 1888. je na Mucciji izgrađeno lječilište s 210 ležajeva, pa su ovdje počela dolaziti na liječenje bolesna djeca iz svih krajeva Monarhije.

Georg Hütterott

Vi ste ovdje: [Upoznajte Rovinj](#) / [Zanimljivosti iz povijesti](#)

Georg Hütterott, uspješni poduzetnik njemačkog podrijetla, 1890. godine kupuje četiri otoka, a zatim u godinama koje slijede i površine na širem području današnjeg Zlatnog rta koje polako oplemenjuje mediteranskim, ali i egzotičnim biljnim vrstama.

1908. godine u vlastitoj nakladi izdaje knjižicu, zapravo projekt - kako je sam naziva, pod naslovom "Klimatsko lječilište Cap Aureo kod Rovinja - Istra". Izgradnjom željezničke pruge sve do Pule s odvojkom iz Kanfanara za Rovinj. Centar Monarhije, Beč, bio je 1876. napokon spojen sa svojom južnom provincijom.

Uredivši otoke Sv. Andrija i Maškin, te tamo ugošćujući ugledne goste, Hütterott je javnost upoznao sa svojim planovima na Zlatnom rtu. Samim pogledom na kartu koja je dio "Projekta", bilo je moguće uočiti njegov ambiciozan plan gradnje hotela, vila i kupališta na području na kojem su već probijene staze, zasađene aleje, uređene livade. Vrhunski smještaj u rajskoj park šumi trebao je predstavljati moderno klimatsko lječilište. Mala crvena vizionarska knjižica podigla je vrijednost već kupljenog zemljišta na Zlatnom rtu, počele su stizati ponude za kupnju, no Hütterott nije pomišljao na prodaju. Samo dvije godine nakon objavljivanja knjižice, 1910., preranom smrću Georg Hütterotta zauvijek je nestala vizija o izgledu Zlatnog rta. Realiziran je samo dio botaničkog uređenja područja, a mašti možemo pustiti na volju dovršetak projekta. Pomno razmišljajući, manji dio realiziranog projekta, zapravo je bolji ishod, jer gotovo u centru grada naslijedena je zelena neizgrađena oaza mira.

Odlomak iz knjižice "Klimatsko lječilište Cap Aureo kod Rovinja - Istra":

„...Namjere su, s obzirom na povoljne prednosti Rovinja, da se izgradi klimatsko lječilište. Pri tom je uzet u obzir više od 100 jutara veliki poluotok, koji se prostire južno od Rovinja u jugozapadnom smjeru, lepezasti "Cap Aureo" na posebno zaštićenom položaju, koji se prostire uz samo more.

Vlasnik ovog poluotoka je tijekom posljednjih 15 godina, s tom namjerom i uvijek imajući to u vidu, izgradio po jedinstvenom planu puteve i staze, čitavog ga planski zasadio i stvorio od poluotoka park prirode. Zimzelene gajeve, lijepe svježe livade, puteljci i priobalni putevi i aleje omogućuju ugodne šetnje i vode do krasnih vidikovaca, a more je posvuda nadohvat ruke. Od grada je poluotok "Cap Aureo" udaljen 20 minuta hoda. Od željezničke stanice kroz grad se također ne putuje puno dulje, uvijek uz more, lijepom cestom s predivnim vidicima.

Ispred poluotoka nalazi se mala grupa Cissa-otočja, koja je isto tako u privatnom posjedu. Najudaljeniji i najpitoresniji otok među njima je "San Giovanni in Pelago", bujne vegetacije, grotesknih oblika stijena i lijepih vidika, a krasi ga mala crkvice s tankim zvonikom. S morske strane leži hrid "San Giovanni in Pelago" - Sveti Ivan na Pučini, na kojem se nalazi najudaljeniji svjetionik na zapadnoj istarskoj obali.

Od triju prevlaka na poluotoku, ona najbliža Rovinju, oblikuje stjenoviti brežuljak sa starim kamenolomom, odakle su se u prošlim vremenima Rim i Venecija opskrbljivali kamenom za gradnju svojih palača. Taj stjenoviti rt "Monte Aureo", u narodu skraćen u "Montauro", jeste "Zlatno brdo", koje često svjetli kao da je preliveno zlatom dok mu u more zalazeće sunce daruje svoje posljednje zrake. Prema "Monte Aureo" prozvana je ova prevlaka, ali i mali poluotok "Cap Aureo".

Planira se da će jedna kompanija s ograničenom odgovornošću preuzeti izgradnju ovog klimatskog lječilišta, s uređenjem više hotela i naselja vila prema priloženim planovima (v. plan 2.), i da se, doduše, to odmah i realizira, ili pak da se najprije izgradi samo jedan hotel, te da se daljnji razvoj prepusti za kasnije.

Prednosti klimatskog lječilišta "Cap Aureo" kod Rovinja sadržane u nastavku: Puno sunčanog vremena - zaštićena pozicija - zdrava, blaga klima - bujna, zimzelena vegetacija — potpuna sigurnost od prašine, dobre željezničke veze Lječilište nije luksuzno zamišljeno. Zgrade bi trebale biti izvedene prema najmodernijim higijenskim standardima, prozirne i svijetle, te jednostavno, ali dopadljivo opremljene. Ovo lječilište nije namjenjeno bolesnima i ljudima s poteškoćama. Ali oni koji traže mir i odmor, daleko od gradske vreve, od profesionalnog i društvenog života rado će i sa sigurnim uspjehom doći na "Cap Aureo", na sunčanu istarsku obalu, na "COSTA DEL SOLE"..."

Grof Milewski

[Vi ste ovdje: Upoznajte Rovinj / Zanimljivosti iz povijesti](#)

Grof Milewski bio je plemić poljsko-litvanskog podrijetla. Vezan je za rovinjsku povijest od 1905. godine kada kupuje otok Sv. Katarina. Zasićen burnim životom potražio je mir u Rovinju na otoku Sv. Katarina gdje je započeo njegov samotnjački i osobeni način života. Htio je urediti svoj raj na zemlji, planirajući da od otoka učini mondano turističko mjesto, izgradi svoju rezidenciju i raznoliki sadržaj za bogatu klijentelu.

Dao se na ozbiljan posao: unajmio je remorker i dva broda kojima je iz okolice Rovinja i Vrsara doveo ogromne količine zemlje, zasuo kraški teren na otoku i tek ga onda sistemski pošumio. Valja napomenuti da je postojao izvjesni natjecateljski rivalitet s barunom Hütterottom, pa zahvaljujući njima Rovinj ima danas jedan od najljepše pošumljenih okoliša bogatom 100-godišnjom šumom na cijeloj hrvatskoj obali. Kako je s vremenom ostario Milewski počinje s popločivanjem ciglom svih puteljaka oko otoka, da bi po otoku mogao uživati u ugodnim šetnjama ili voziti u kolicima.

Na otoku je sagrađio četiri pristupna mola, više cisterni s kišnom vodom, te započeo i izgradnju prostranog, otmjenog i prelijepog dvorca u sredini na najnižoj točki otoka, ali i posebnu zgradu s gostinskim sobama na mjestu gdje se nekada nalazio hospicij odnosno samostan u blizini zvonika crkvice sv. Katarine.

Zamišljeno je da se u dvorcu otvori i oformi igraonica s pravim casinoom. Milewski svoj

otok nije planirao dijeliti sa stanovništvom Rovinja, pa im je zabranio pristup otoku ali je zato za njih počeo graditi posebno kupalište na području današnjeg bazena Delfin. Umire od srčanog infarkta 1926. godine u 81 godini života.

Panoramska šetnja

[Vi ste ovdje: Upoznajte Rovinj](#)